

ԱՇՏԱՐԱԿԻ ՇՐՋԳՈՐԾԿՈՍ

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԱԳՐՈԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԱՇՏԱՐԱԿԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ
ԿՈՄԻՏԵՅԻ ԿՈՂՄԻՑ 1935 թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ

63(47.928)

Ա-65

1936

ՅԵՐԵՎԱՆ

13 FEB 2013

04 AUG 2010

63(47.925)
Ա-65

1936 թ. ԴԱՇՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱԳՐՈՎԱՆՈՒՆԵՐԸ

Հողի նախապատրաստումը գարնանացանի համար
սկսել աշնանը, կատարելով ցրտահերկ ըստ յենթա-
ջրջանների հետևյալ ժամկետներում՝

1. Ուռնի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Աշտարակ,
Վոսկեպազ, Փաթրինջ, Ագարակ, Հախս, Փարրի,
Թաքիա, Կոմունա, Նազովան, Մոզնի գյուղերը՝
15/9-ի մինչև 15/11-ի:
2. Ղարաբաղի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Մազազ,
Ավան, Դոյթուր, Դղր, Ինաբուռ, Ուղղով, Անգրսակ
գյուղերը՝ 1/9-ի մինչև 1/11-ի:
3. Կարբի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Ուշի, Ունառվան՝
1/9-ի 15/11-ի:
4. Սեղվադի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Դոլրի, Փոքրա-
վան, Ճաթղան, Աշերաբ, գյուղերը՝ 1/9-ի մին-
չև 15/11-ի:
5. Ղարաբաղի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Արբել,
Թղիթ, Թուրխան, Բարաշամր գյուղերը՝ 10/9-ի
մինչև 1/11-ի:
6. Կոսի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Ուշան, Թալիշ,
Շամիրյան գյուղերը՝ 1/9-ի մինչև 10/11-ի:
7. Կարաբաղի յենթաբաժան. — Հնդգրկելով Բյուր-
աբ, Սաղմոսավան գյուղերը՝ 1/9-ի

8. Բյուրակումնի յեկրաբերումն.— Ընդգրկելով Փերսի գույրը՝ 1/9-ի մինչև 1/11-ի:

Վարի խորութիւնը ընդո. նել 18—20 սանտիմետր հասնատիկային կուտուրաների համար, իսկ բանջարանոցի և ծխախոտի համար ցանքսը ամբողջապես ապահովել ցրտահերկով՝ 20—22 սանտիմետր խորութեամբ: Վերպես կանոն հենց հնձից անմիջապես հետո ծղնոտավար կտտարել՝ 6—8 սանտիմետր խորութեամբ բազմախոփանի գութաններով:

Բերքատուութեան բարձրացման և մոլախոտերի դեմ պայքարելու եֆեկտավոր միջոցառումներից մեկն է՝ հնձից 7—10 որ հետո ծղնոտի այրումը: Առաջին էերթին այրել կոմբայնով հնձված տարածութիւնը, նախորդ ապահովել հակահրդեհային միջոցները:

Այն վայրերում ուր հնարավոր չի լինի զարնացանը ամբողջապես ապահովել ցրտահերկով, կտտարել զարնանավար և ցանքս. հացահատիկային կուտուրաների ընտելեանների, խոտաբույսերի ըստ յեմթաշնանների հետեյալ ժամկետներին՝

1. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսերի համար 20/3-ի մինչև 20/4-ի.

Ընդեղեններ 10/4-ի մինչև 25/4-ի:

2. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 10/4-ի մինչև 10/5-ի.

Ընդեղեններ 20/4-ի մինչև 1/5-ի:

3. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 1/4-ի մինչև 5/5-ի

Ընդեղեններ 10/4-ի մինչև 5/5-ի:

4. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 20/3-ի մինչև 20/4-ի.

Ընդեղեններ 25/3-ի մինչև 20/4-ի:

5. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 5/4-ի մինչև 5/5-ի.

Ընդեղեններ 10/4-ի մինչև 10/5-ի:

6. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 10/4-ի մինչև 10/5-ի.

Ընդեղեններ 15/4-ի մինչև 10/5-ի:

7. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 15/4-ի մինչև 10/5-ի.

Ընդեղեններ 20/4-ի մինչև 10/5-ի:

8. Յեկրաբերում.— Հացահատիկ և խոտաբույսեր 10/4-ի մինչև 10/5-ի.

Ընդեղեններ 15/4-ի մինչև 10/5-ի:

ՄԵՐՄԵՐԻ ՆՈՐՄԱՆ ՄԵԿ ՀԵԿՏԱՐԻՆ
Մեկ հեկտար ներառույի նորման բնորոշելու ըստ յեմքաօրացմանի

№	Յանվարի լանդերի անունը	Մշակման աշխատանքների ցուցանիշներ		Գործի դրամություն	Հաշար դրամություն	Ընդհանրական ընդհանրություն		Ցուցանիշ բաժնի
		դրամություն	դրամություն			դրամություն	դրամություն	
1	Ոռոտան	1,8	1,8	2	1,7	0,7	0,6	0,4
2	Ղարաջուր	1,6	1,7	2	1,7	0,8	0,6	0,5
3	Կարբի	2	1,8	2	1,6	0,8	0,6	0,5
4	Յեղվարդ	1,6	1,5	1,5	1,4	0,7	0,5	0,4
5	Կոշ	1,8	1,8	2	1,6	0,8	0,6	0,5
6	Ղարաջուր	1,6	1,5	1,5	1,4	—	0,5	0,4
7	Արտաշատ	1,8	1,8	2	1,5	0,7	0,6	0,5
8	Բյուրական	1,8	1,6	1,8	1,5	0,7	0,6	0,5

ԽՈՏԱՐՈՒՅՍԵՐ

№	Յանվարի լանդերի անունը	Կարգան	Վերջ	Ամսվա	Բյուրական
1	Ոռոտան	1,2	1,0	0,3	0,8
2	Ղարաջուր	1,0	1,0	0,4	1,0
3	Կարբի	1,0	1,0	0,4	1,0
4	Յեղվարդ	1,0	1,0	0,3	1,0
5	Ղարաջուր	1,0	1,0	0,3	1,0
6	Կոշ	1,0	1,0	0,3	0,8
7	Արտաշատ	1,0	1,0	0,4	0,8
8	Բյուրական	1,0	1,0	0,4	0,8

ԿՐԿՆԱՎԱՐ

Բոլոր կուլտուրաների համար կատարված ցրտահերկը փորնանը մինչ ցանքս սկսելը՝ 10—15 որ առաջ, հողը քեշի գալուց կրկնավար անել և անմիջապես փոքրիկ փոքրիկ հետևանքով դուրս յեկած մոլախոտերի արմատները, բուսական մնացորդները, դուրս հանել գալուց և այլևի կրկնավարի խորությունը ընդունել 10—12 սանտիմետր:

ՑԵԼԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄԸ

Վաղ ցելը կատարել 18—20 սանտիմետր խորությամբ, հերթին դուրսից վաղ ցելը զիգզագելու Մոլախոտերի վնասվածքն և խոնավության պահպանման համար վաղցելը ամռան ընթացքում՝ մոլախոտերը յերե-

վալուն պես մշակման յենթարկելի՝ 1—2 անգամ բաղմամբ
խոփ գութանի երով կամ գիզգապներով:

Վաղ ցեխերն աշնանս ցանը սկսելուց 10 որ առաջ
կրկնավարել 10—12 սանտիմետր խորությամբ. ըստ
յենթաշրջանների վաղ ցել կատարել հետևյալ ժամկետ-
ներին՝

1-ին յենթաշրջան	20/3-ի մինչև	1/5-ի.
2-րդ	» 1/5-ի	» 25/7-ի.
3-րդ	» 1/4-ի	» 15/5-ի.
4-րդ	» 20/3-ի	» 15-ի.
5-րդ	» 15/5-ի	» 15/5-ի.
6-րդ	» 1/4-ի	» 10/5-ի.
7-րդ	» 15/4-ի	» 25/5-ի.
8-րդ	» 25/4-ի	» 10/6-ի.

ԱՇՆԱՆԱՑԱՆ

Աշնանացանի ժամկետները ընդունել ըստ յենթա-
շրջանների՝

1-ին յենթաշրջան	15/9-ի մինչև	15/10-ի
2-րդ	» 20/9-ի	» 15/10-ի
3-րդ	» 5/9-ի	» 10/10-ի
4-րդ	» 15/9-ի	» 15/10-ի
5-րդ	» 1/9-ի	» 5/10-ի
6-րդ	» 5/9-ի	» 5/10-ի
7-րդ	» 5/9-ի	» 10/10-ի
8-րդ	» 10/9-ի	» 10/10-ի

Գարնանը բացվելուն պես գիզգապի բաղմամբ
խոտաբույսերի ամբողջ տարածությունը՝ ինկատի ու-
նենալով գարնանացան հացահատիկի ցածր բերքա-

ավելթյունը, աստիճանաբար 1936 թվից սկսած Յեղ-
վարդի յենթառայոնում 20 տոկոսով կրճատել գարնա-
նացանի հացահատիկը, այդպիսին ավելացնելով աշնա-
նացանի վրա:

ՀԱՅՈՒՆԱՍԻԿԻ ՔԱՂԼԱՆ

Հացահատիկը քաղնանել 100 տոկոսով, նախքան
ցողունակալելը, ըստ վորում առաջին հերթին աշնա-
նացանը նախորդ կազմելով քաղհանվելիք տարածու-
թյան հերթականությունը սահմանող որացուցային
պլան:

ՀԱՅՈՒՆԱՍԻԿԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՆԵՐԻ ԶԵՆԸ

Հացահատիկային կուլտուրաները ջրել՝

1. Աշնանացանը ցանկուց հետո.
- II. Թփակալման շրջանում.
- III. Կաթնային շրջանում:

ԲԵՐՔՈՒՆԱՎԱՔ

Բերքահավաքին զուգընթաց կատարել քյուլաչի տե-
ղափոխումը, նախորդ խուրձ կապելով: Սալի վրա
տեղավորել հասկերի ծայրերը դեպի ներս և գիզել կա-
լում 30—40 մետր հեռավորություն վրա: Մինչև հունձը
սկսելը՝ առնվազը 10 որ առաջ ավարտել կալի նախա-
պատրաստումը, ապահովելով կալը հակահրդեհային
միջոցառումներով (փոսերի փորելը—ջրով լցնելը, առու-
նեղ անցկացնելը. լիքը ջրով տակառներ ունենալը,
դուլներ դնենալը և այլն):

Նախապատրաստել բերքի տեղափոխման հետ-
կապ ունեցող լնվինտարը և պահեստները:

Սխտահանել վերանորոգված սերմադուլչները, պա-
հեստները, կշիռքները, տարաները, փ. խաղրական մի-
ջոցները՝ (սալիբը ֆուրգոնները): Պահեստը պետք է
ապահոված լինի չպակասով, բրնձենտներով, բահերով,
ալեկներով, սալակներով և այլն:

Կալսուժը սկսել հնձին զուգընթաց, այն ե՞ հնձի
սկսման օրից 2 օր հետո:

ՊԱՐԱՐՏԱՑՈՒՄ

Պարարտանյութ տեղափոխել դաշտ՝

1. Յրտահերկի տակ հացահատիկային կուլտուրա-
ների համար ըստ յենթաշրջանների՝

ա) Յեղվարդի յենթառայունը՝ պարարտացնել քա-
ցառապես գոմախրով, վորպես անջրտի հողամասեր-
այդպիսին տեղափոխել դաշտ աշնանը, հոկտեմբեր
ամիսներին և ցրել: Մեկ հեկտարին տալով 36—50
տոնն. գոմախրը ցրելուց անմիջապես հերկել, նույն
յենթառայունում վաղ ցելի տակ հացահատիկային կուլ-
տուրաների համար տեղափոխել, ցրել և անմիջապես
հերկել մարտի 15-ից մինչև մայիսի 1:

բ) Կարբի, Կոշի, Ոչականի յենթաշրջաններում
անջրտի հողամասերում պարարտացում կատարել
ցրտահերկի տակ, մինչև հերկը սկսելը՝ սեպտեմբեր, հոկ-
տեմբեր ամիսներում. ցրելուց հետո անմիջապես հեր-
կել. մեկ հեկտարին տալով 36—40 տոնն. իսկ վաղ-
ցելը դարձանը մարտի 15-ից մինչև մայիսի 1-ը:

Ջրովի հողամասերը հացահատիկի համար պարար-

տացնել հավաքական պարարտանյութերով (կոմպոստ),
նույն ժամկետներին մեկ հեկտարին տալով 15—20
տոնն:

Նույն յենթառայունում ծխախոտի և բանջարա-
նոցի համար հատկացված հողամասերը պարարտացնել
գոմախրով, ապահովելով ամբողջ ցանքսի տարածու-
թյունը ցրտահերկով. մեկ հեկտար ծխախոտի տարած-
ությանը տալ 18—20 տոնն գոմախր, իսկ բանջա-
րանոցային կուլտուրաների համար մեկ հեկտարին
50—70 տոնն:

2. Մեքենացման աշխատանքները ապահովելու և
քերքատվությունը բարձրացնելու նպատակով՝

ա) հեռացնել քարակույտերը և այլևս քարակույ-
տեր չստեղծել. կատարել քարահավաք և անմիջապես
դուրս բերել դաշտից:

բ) միջնակների վերացում կատարել հերկերին
զուգընթաց, ղեկավարվելով ստացված առաջադրանք-
ներով:

3. Շրջանը կոնդենցիոն և լավորակ սննդոցներով
ապահովելու համար կատարել սերմացուների մաքրու-
թյան, տնտեսական պիտանիության և ծլունակության
ստուգում, ըստ վորում գարնանացանի սերմացույի
ստուգումը կատարել 2 անգամ. մեկը ավարտել մինչև
դեկտեմբերի 10, իսկ 2-րդը՝ գարնանացանից 20 օր
առաջ. աշնանացանի սերմացույի ստուգումն ավար-
տել աշնանացանը սկսելուց առնվազը 10 օր առաջ:

4. Մի շարք տարիների հետադուրումից պարզվել
է, վոր սերմացույի պրիմիտիվ ախտահանումը արդ-
յունք չի տալիս, ուստի խստիվ արգելվում է հիշա-
յեղանակով ախտահանումը:

Չոր ախտահանումը կատարել ախտահանիչ մեքենայով, մեկ ցննաներ ցորենին վերցնել 75 գրամ զա-վիտովի փոշի կամ 150 գրամ Ա. Բ. փոշի, ըստ վորում Ա. Բ-ով ախտահանումը սկսել փետրվարի 1-ից, զա-վիտովի փոշիով մարտի 1-ից:

Կարու և հաճարի սերմացուն ախտահանել կիսա-չոր լեղանակով, մեկ մաս ֆորմալինին վերցնել 80 մաս ջուր և մեքենայով սրսկել սերմացուն ցանքսից մեկ որ առաջ: Ախտահանված սերմացուն պահել չոր և մաքուր պահեստներում:

5. Մեքենա-գործիքների հաշվեառումն ու վերա-նորոգումն զարնանացանի համար սկսել դեկտեմբերի 1-ից, այն հաշվով, վոր զարնանացանը սկսելը լրիվ պատրաստ լինի թե՛ զարնանացանի և թե՛ բերքահա-վաքի գյուղգործիքներով, իսկ աշնանացանի գյուղ-գործիքների վերանորոգումը սկսել մայիսի 15-ից և ավարտել հունիսի 15-ին:

ՄԻԱԽՈՑԻ ՇՔԻԼԱՆՈՑՆԵՐԸ

1. Հողի բնօրոքյունը յեվ մեռնումը.

Շիթիլանոցի հողի ընտրությունը պետք է կա-տարել աշնանը մինչ նոյեմբերի 10-ը, վորը պետք է պաշտպանված լինի հեղեղներից, քամիներից և լինի արևոտ: Հողամասը պետք լինի փխրուն և ջրաթափան-ցիկ, ստորերկրյա ջրերից հեռու, հողը պետք է լինի հարթավայրում, կամ քիչ թեքություն ունեցող տե-ղում, դեպի հարավ կամ հարավ-արևմտյան ուղղու-թյամբ և ապահովված լինի վտուղվիլիք ջրերով:

Սառն և կիսատաք մարգերի համար հատկացված հողամասում 1-ին փորը պետք է կատարել աշնանը:

ՇԻԹԻԼԱՆՈՑԻ ՏԻՊԸ ՅԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Մեկ հեկտար տարածություն շիթիլելու համար պետք է ունենալ 75 քառակուսի մետր շիթիլային տարածություն, սառն մարգերի շիթիլանոցի 2 ըզ փորը պետք է ավարտել մինչ փետրվարի 5-ը, իսկ մարգերի պարարտացումը պետք է ավարտել 5 որ ցանքսից առաջ: Սառն մարգերում պետք է կատարել հողի և գոմաղբի ախտահանում մինչ 10-ըդ ամիսը, սառն մարգերի լայ-նությունը պետք է լինի 1 մետր, իսկ յերկարությունը 8—10 մետր, Մարգերի ուղղությունը պետք է լինի արևելքից դեպի արևմուտք, իսկ թեքությունը դեպի հարավ: Շիթիլներն աճեցնելու համար անհրաժեշտ է ջերար պետք է բաղկացած լինի հին փթած գոմախբի, բերրի հողի, և ավալի խարնուրդներից:

ՇԻԹԻԼԻ ԱՃԵՑՈՒՄԸ ՅԵՎ ԽՆԱՍՔԸ

Մարգերում պետք է ցանել տեսակավոր սերմա-ջու, մեկ քառակուսի մետր տարածության վրա մեկ գրամ, վորը պետք է ախտահանված լինի նախքան ցանելը:

Ծանրը սառը մարգերում պետք է կատարել մինչ 15/3-ի, իսկ բաց և կիսատաք մարգերում մարտի 10-ից մինչև ապրիլի 10-ը:

Հավասար ցանքս ստանալու համար պետք է սերմը խառնել գոմախբի հետ, այն է՝ մեկ մաս սերմին 8 մաս գոմախբ:

Ծանրը պետք է կատարվի հմուտ մարդկանց մի-ջոցով, ցանքսից առաջ և հետո արհրաժեշտ է մարգերը

նշանեցնել (տարամբովկայի լենթարկել): Ցանքսը չպետք է կապարել քամու ժամանակ: Շիթիլանոցը պետք է ջրել ըստ պահանջի, որեկան 2 անգամ, առավոտյան և յերեկոյան:

Յրտից, կարկտից, և ընդհանրապես վատ յեղանակից պաշտպանելու համար ամբողջ շիթիլանոցը պետք է ծածկոյններով ծածկել:

Շիթիլների աճեցման համար պետք է 3—4 անգամ քախհանել—գլխավորապես յերեկոյան և ամպամած որերին: Քաքհանից առաջ պետք է սնույնը ջրել:

ՇԻԹԻԼԻ ՀԱՆԵԼԸ

Շիթիլը հանելուց առաջ նախորդ պետք է ջրել մարզերը: Շիթիլները պետք է հանել մեկ մեկ (հաս-հատ) և դաշտ պետք է տեղափոխել արկղներով կամ քթոցներով՝ արմատները ներս դրված դրուծյամբ: Շիթիլ անելու համար պետք է լնարել 4—5 տերև անե-ցող պիտանի և առողջ շիթիլներ:

ԾԻԱԽՈՏԻ ՍԱԾԻԼՈՒՄԸ

Կատարել մայիսի 10-ից մինչև հունիսի 10-ը, մեկ հեկտարում 75000 հատ, սածիլի հեռավորությունը շարքերում սահմանել մեկը մյուսից 20 սանտիմետր, իսկ միջշարքային տարածությունը՝ 60—70 սանտիմետր:

Սածիլումից 3—4 ուր հեռու կատարել չորացած տեղերի լրացում նոր սածիլներով, ծխախոտի ջուր տալն ըստ պահանջի 6—5 անգամ, ըստ վորում առաջին ջուրը սածիլումից մեկ ուր հետո: Ծխախոտի քախհանումը կատարել:

ա) սածիլումից 10 ուր հետո մայիսի 20-ից մինչև հունիսի 10-ը:

բ) հունիսի 5-ից մինչև հունիսի 25-ը:

գ) հունիսի 20-ից » հունիսի 10-ը:

Ծաղկատել և բջատել վեգետացիայի ընթացքում 2 անգամ, բերքահավաքը սկսել ծխախոտի տեխնիկական հասունացման շրջանում 5 նվազ՝

1) Հուլիսի 15-ից մինչև ոգոստոսի 1-ը:

2) Հուլիսի 22-ից » ոգոստոսի 10-ը:

3) Ոգոստոսի 25-ից մինչև ոգոստոսի 26-ը:

4) Ոգոստոսի 25-ից » սեպտեմբերի 15-ը:

5) Սեպտեմբերի 10-ից » սեպտեմբերի 25-ը:

Ֆիլիճի հավաքը սկսել սեպտեմբերի 30-ից մինչև հոկտեմբերի 5-ը, ծխախոտի տեղափոխումը կատարել քաղին զուգընթաց, խնամքով դասավորելով սայլի մեջ:

Տեղափոխումից անմիջապես հետո շարել 4 մետրանոց ստանդարտ թելերով և խստիֆ անել (դեղնելուց հետո) անմիջապես քաշել ռամկաների վրա:

Չորացած ծխախոտները հավաքել առավոտյան հովերին:

Չորացած ծխախոտը անպայման խոնավանոցում, կախել, վորից հետո տեսակավորել՝ հմուտ մարդկանց ձեռքով և հակավորել:

ԴԱՇՏԱՅԻՆ ՎՆԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ

1. Դաշտային մկների դեմ հետազոտումը սկսել մարտի 5—15-ը, իսկ պայքարը սկսել մարտի 15-ից ապրիլի մարտի 25-ը:

2. Մորեխի ձվապարհերի հետադուռումը սկսել մարտի 20-ից մինչև ապրիլի 10-ը. իսկ պայքարը սկսել մայիսի 25-ից, ավարտել հունիսի 20-ին:

3. Ծխախոտի և բանջարանոցային սածիլանոցներում ստորերկրյա ֆնասատուների (բոյբոյի) դեմ պայքարը սկսել մարտի 15-ից և ավարտել մարտի 20-ին:

4. Ծխախոտի և բանջարանոցային սածիլված հողամասերում (գաշտում) բոյբոյի և սովկայի դեմ պայքարը սկսել ապրիլի 25-ից և ավարտել մայիսի 5-ին:

Ծխախոտի սնկային հիվանդության — թաղուխի դեմ պայքար կազմակերպել հունիսի 25-ից մինչև հուլիսի 10-ը:

Բանջարանոցային ֆնասատուների տլիայի դեմ պայքարը կազմակերպել 2—3 անգամ, ըստ վորում առաջինը՝ մայիսի 25-ից մինչև մայիսի 30-ը. 2-րդը՝ հունիսի 5-ից մինչև հունիսի 10-ը. 3-րդը՝ հունիսի 25-ից մինչև հուլիսի 10-ը:

Կաղամբի ցիցի դեմ պայքար սկսել հուլիսի 5-ից մինչև հուլիսի 15-ը:

Բանջարանոցային և բոստանային ալյուրացող հիվանդության դեմ պայքար սկսել հունիսի 10-ից մինչև հունիսի 25-ը:

Հիշյալ ֆնասատուների և հիվանդությունների դեմ պայքարելու միջոցառումները կիրառել ուղարկվող հատուկ հրահանգներով:

ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑԱՅԻՆ ԿՈՒՍՈՒՐԱՆԵՐԻ ՋԵՐՄՈՑՆԵՐԻ ՊԱՐԱՐՏԱՑՈՒՄԸ

Սուրը ջերմոցները պատրաստել հարավային կամ հարավ-արևմտյան թեքություն վրա. պաշտպանված առաք ջրամիջակից և ստորերկրյա ջրերից հեռու, վոշ կավային հողերում:

Ջերմոցների միջուկումը՝ լայնությունը 1,5 մետր, յերկարությունը 2 մետր, խորությունը 1 մետր: Ջերմոցների փոսերի փորման աշխատանքները սկսել անպայման աշնանը: Վորպես կանոն ջերմոցների մեջ 60 սանտիմետր խորությունը լցնել չրայքայված աղբ, 20 սանտիմետր հող, իսկ 10 սանտիմետր քայքայված աղբի հետ խառնած հող, անպայման մաղած, վորպիսի աշխատանքը կատարել փետրվարի 20-ից:

Ջերմոցներում սկսել ցանքսը մարտի 5-ից, ցանքսից անմիջապես հետո յուրաքանչյուր յերկու օրը մեկ անգամ ցնցուղով ջրել մինչև փխրացումը, ախոու հետև կատարել 3—4 անգամ փխրացում և քաղհան մինչև մայիսի 15-ը:

Բանջարանոց տեղափոխել սածիլները՝ ժամկետ մայիսի 15-ին, նախորոք պատրաստելով մարգերը:

1. Կաղամբի յամար թմրերի հեռավորությունը 1,5 մետր. յուրաքանչյուր մարտի մեջ 4 շարք. բույսը բույսից՝ 50 սանտիմետր: Թմրերը կապելուց հետո մարգերը հարթել ձեռքի փոցխով: Պատրաստել ոջախներ. ոջախները պատրաստել մոխիրով և ապա սածիլը կատարել: Սածիլումը կատարել կամ վաղ առավոտյան, կամ յերեկոյան դեմ: Սածիլումից անմիջապես հետո ջրել:

Բանջարանոցը մինչև բերքահամաքը պետք է ջրել
8—10 անգամ, ամեն մեկ ջրից հետո հողը քեշի գա-
լուց պետք է փխրացնել և քախհանել:

ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՇԻՆ ՅԵՎ ԲԵՐԲԱՏՈՒ ԽԱՂՈՂԻ ԱՅԳԻՆԵՐԻ
ՆԱԿԱՄԱՄԲ

1009
39487

4017

1. Այգերացը կատարել վաղ գարնան, յերգ ձուլնը հալ-
վել և խիստ պարզկաների վտանգը անցել է, մարտի
15-ից մինչև ապրիլի 5-ը խնամքով և վորակով,
հողը չլիզնելով կուտակված վազերի տակ՝ ցրել
թմբերի և շարքերի մեջ:
2. Այգեկատի աշխատանքները հանձնարարել փորձված,
ետի տեխնիկային լավ ծանոթ մարդկանց, ետի
ժամանակ պետք է հեռացնել՝
 - ա) թույլ մատերը, վորոնցից բերք չի սպասվում:
 - բ) հիվանդոտ, վիրավոր, կարկտահարված և այլ
պատահարներից զնառված մատերը:
 - գ) բնամատերը և այլ բոլոր մատերն ու շվերը, վո-
րոնք խանգարում են վազերի կանոնավոր ձևավոր-
մանը, ետի աշխատանքները պետք է սկսել ան-
միջապես այգեբացից հետո, յիրբ սկսվում է հյու-
թիւրի շարժումը—լացը, արգելիլ յերկար և անվո-
րակ ետ կատարելը ու վազերը ծանրաբեռնելը
ավելորդ մատերով և թևերով (տաշտակներով):
3. Ետած այգու արքատի հավաքն ու տեղափոխումը
կատարել ետի շարժումից հետո մարտի 17-ից
—10-ը ապրիլի 1-ը:

4. Այգեփորը սկսել ետին զուգընթաց, կատարել այգիների համատարած փոր 100 տոկոսով, ըստ վորթի թմբերը փորել 20—25 սանտիմետր խորությամբ, իսկ միջթմբային տարածությունները (առունները) 18—20 սանտիմետր խորությամբ, վորպես կանոն—առաջ փորել միջթմբային տարածությունները և հետո թմբերը: Խոսափել միջթմբային տարածությունները 20 սանտիմետր ավել կատարելուց, վորով հնասում են վազերի արմատները: պիտանի մասերին: Խնայել արգելվում է այգեփոր կատարել բողբոջների փթթելու (ուռչելու) և ծաղկման ժամանակ, փորի հետ միասին կատարել մոլախոտերի արմատների հավաք (չայիր, բխայն), դուրս հանել այգուց և այլել, այգեփորի ժամկետ՝ մարտի 17-ից մայիսի 5-ը:
5. Փորի ընթացքում բաց անել վազերի բները, մաքրել այն ավելորդ, հնասված, փթած մասերից և բների մեջ բնակված հնասատուներից, դուրս հանել այգուց և այլել: Փորի ժամանակ ունենալ առանձին հատուկ անոդներ:
6. Փորձի ընթացքում անդալիսի միջոցով լրացնել այգու բաց մնացած տեղերը (քոռացած ոջախները), նախորդ ետի ընթացքում այդ նպատակի համար առանձնացված մատերով:
7. Այգիները բուժել բորոյան հեղուկով 2 անգամ, առաջին բուժումը մինչև ծաղկելը՝ մայիսի 10-ից—մայիսի 25-ը, լերկորդ բուժումը ծաղկաթափից հետո՝ հունիսի 16-ից—հունիսի 20-ը, յերրորդ բուժումը անցկացնել անհրաժեշտության դեպքում: Որդիյում (սև) յերևալու դեպքում, ծծումբով փո-

շտում հաաարելու համար կլինի հատուկ հրահանգ:

8. Այգիները խմարել հիմնականում մեկ անգամ՝ հունիսի 20-ից մինչև հուլիսի 5-ը և լրացում կատարել հուլիսի 25-ից մինչև ոգոստոսի 20-ը:
9. Հատուկ պայքար կազմակերպել գայլուկի (դաղձի) նկատմամբ, այգիների առունների յեղերքը միանգամայն ազատ պահել մոլախոտերից և գայլուկից, թմբերի միջից վերացնել բոլոր տեսակի մոլախոտերի մնացորդները, վորոնք հանդիսանում են գայլուկի տարածման ոջախներ, այգում գայլուկ յերևալուն հետ արմիջապես մաքրել և այգուց դուրս հանել ու վառել:
10. Վաղի վեգետացիոն (աճման) շրջանում կատարել 2 անգամ բջատում (սուղը տալ) հեռացնելով հոռացած և ավելնորդ մատերը, մաքրել վաղը չորացած ճյուղերից և յեղունկներից (սուղը տալու), աշխատանքները պետք է հանձնարարել անպայման հմուտ փորձված այգեգործ մարդկանց 2-րդ անգամ (սուղը տալու) աշխատանքն պետք է կատարել սեկատերով (ետի մկրատով): Առաջին անգամ (սուղը տալ) մինչև ծաղկելը մայիսի 15 մայիսի 25, 2-րդ անգամ հունիսի 15-ից—հուլիսի 15-ը:
11. Ամառը կատարել 3 անգամ փխրացում—քաղհան հեռացնելով չաչիրի, բխանի արմատները ու մոլախոտերը մինչև նրանց ծաղկելը—ժամկետ՝
 1. 10—25-ը հունիսի (դաղարեցնել ծաղկմ. շրջանում).
 2. 10—20-ը հուլիսի.
 3. 1—10-ը ոգոստոսի.

12. Այգիները ջրել տարվա ընթացքում 3—5 անգամ:
 ա) ավարտել մինչև հունիսի 10-ը.
 բ) հունիսի 15-ից հունիսի 10-ը.
 գ) հունիսի 10-ից ոգոստոսի 5-ը.
 դ) Խաղողաքաղից հետո թաղելու համար հոկտեմբերի 10-ից — նոյեմբերի 10-ը, խստիվ արգելվում է խաղողաքաղից 20 ուր առաջ այգիները ջրել:
13. Բոլոր այգիները անխտիր անցկացնել ապրիլ-մայիս, նշան անել (յարլեկ, պիտակ կպցնել) ասոր-տիմենտի մեջ մանող գեֆիցիտ փոփոխականները. համապատասխան համարներով՝ հետագա զարգացումն ապահովելու համար:
14. Անցկացնել մասայական սեղեկցիա, ըստ վերում տարիների շարունակ նկատված այն վազերը, վարոնք խապառ բերք չեն տալիս, կամ անվերակ է շատ քիչ են բերք տալիս, վոր չի արդարացնում իրան, նշան անել հետագայում փոխարինելու այն նոր բերքատու վազերով. այսպես տնկումն անհրաժեշտ է բերքատվության բարձրացման համար.
15. Արգելել ձերկապ անելը այգեթաղի փոխարեն, կատարել այգիների լրիվ թաղ 100 տոկոսով, զգուշությամբ առանց վազին փխս հասցնելու, վազերի կոլոլելու աշխատանքը հանձնարարել հմուտ-փորձված մարդկանց ժամկետ հոկտեմբերի 15-ից մինչև նոյեմբերի 15-ը. կտրականապես արգելվում է խաղողանոցներում անասուններ արածացնելը և ուսնելը:
16. Այգիների պտուղեցեցում, — բույսերն ել կենդանի եյակների, մարդկանց ու անասունների նման պետք է ունենան սնունդ, աճելու, զարգանալու և բերք

տալու համար: Այդ սնունդը, վազն ել այլ բույսերի նման ստանում է հողից, բայց այն տարբերությամբ, վոր խաղողի թուփը տառնյակ տարինս ի մնում է նույն հողի վրա և ուժասպաս է անում հողը, ուստի լեթե մենք ուզում ենք մեր այգիները ապահովել բարձր և կանոնավոր բերքով, ապա պետք է պահանջված ձևով ու քանակությամբ պարարտացնենք այգիները: Մեզ մոտ ընդհանրապես նկատվում է մի տարի ավելի բերք, իսկ մյուս տարին՝ պակաս: Ահա այդպիսի անկանոն և փոփոխակի բերքից խուսափելու համար և միշտ բարձր բերք ունենալու համար, պետք է վազին անհրաժեշտ քանակությամբ ու սխտեմատիկորեն պարարտանյութ տանք և լրացնենք վազի սննդի այն պակասը, վորը սխտեմատիկ կերպով չի կարողանում լրացնել հողը:

Գոմաղը պետք է տալ 1 հեկտար այգուն 4 տարվա համար, 50—60 տոնն (3000—3600 փութ), վորից կեսը պետք է տալ 1-ին տարում, մյուս կեսը 3-րդ տարում:

Մեմորիսքուն. — Այն դեպքում, յերբ գոմաղի քանակությունը պակաս է, կարելի չե շուրաքանչյուր տարի մեկ հեկտարին տալ 13—15 տոնն գոմաղը, բայց ազդեցությունը նույն տարին չի բերաճայտվի, այլ կարտաճայտվի հետագա տարիներում: Գոմաղը կարելի չե տեղափոխել ագիները թե աշնանը և թե վաղ գարնանը փորելուց անմիջապես առաջ, յերբ ձյունը հալվել է, գոմաղը պետք է հավասար կույտերով ցնել թմբերի դռին և փորից առաջ ցրել՝ փորելիս խառնել հողի հետ:

Մոխիրով պարարտացնելու համար՝ 1 հեկտարին պետք է տալ 1,5—2 սոնն: Մոխիր պետք է տեղափոխել վաղ գարնանը և հավասարապես փռել թմբերի դռլին և փորի ժամանակ խառնել հողի հետ:

17. Նաղողի բերքահավաքը սկսել հոկտեմբերի (1—5 սահմաններում և ավարտել հոկտեմբերի 25-ին: Բերքահավաքին զուգընթաց (մինչև հոկտեմբերի 25-ը) հավաքել և թմբերից դուրս բերել խչմարները:
18. Գարնան գյուղատնտեսական աշխատանքների համար այգիներում գործադրվելիք գյուղատնտեսական գործիքները և մեքինաները՝ ետի մկրատները, սզոյները, լապասկաները, ետոցները, քերիչները, վերմորիչները (տորպիչները) վերանորոգել և նորերը ձեռք բերել, ժամկետ՝ փետրվարի 5—20-ը:
19. Նաղողի բերքահավաքի համար անհրաժեշտ գյուղատնտեսական գործիքները — տարները ու մառանները դուրսբերել, կողմերը, մկրատները, դանակները, տակառները (չլապներ և սայլի չաները, չաները, սայլերը և ֆուրգոնները պատրաստել, վերանորոգել ու նորերը ձեռք բերել, ժամկետ՝ սեպտեմբերի, 1-ից մինչև սեպտեմբերի 20-ը:
20. Նորատունկ այլի տնկելու համար առանձնացնել միջակ զարդացած մատեր, վորոնք նախորդ համարակալված են յեղի նախորդ տարում, այդպիսիներից ընտրություն կատարել, խուրձեր կապել 200-ական մատից, վրան ամրացնել փոփոխակի անունը կամ պիտակը (յառլիկը) և թաղել խրամատների մեջ—թեք ձևով, պահպանելով այդ ձևով մինչև հանձնելը:

ՊԱՐՏԱԴԻՐ ԱԳՐՈՎԱՆՈՆՆԵՐ

ՊՏԱՏՈՒ ԾԱՌԵՐԻ ՏՆԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ա) Հողամասի բնութագրումը

Տնկարանի համար առանձնացվելիք հողամասերն ընտրելիս պետք է ընտրել՝

1. Հարթ հողեր, վորոնք զերծ լինեն ստորերկրյա ջրերից:
2. Հողի թեքությունը լինի դեպի հարավ կամ հարավ-արևմուտք:
3. Պաշտպանված լինի քամիների ազդեցությունից:
4. Ապահովված լինի ջրով:
5. Հնարավորություններ լինի տնկարանի հետագա լայնացման համար:
6. Հսկիլու և խնամելու լայն հնարավորություն ունենա:

բ) Հնդովորների ցամաք (եղովա-սեյանցիվ)

1. Հողամասը մաքրել քարերից:
2. Պարարտացնել գոմադրով կամ խառն աղբով, տալով հեկտարին 60—70 տոննա (120—140 սալ), նայած հողի կազմությանն ու բերրիությանը:
3. Հողամասը վարել 18—20 սմ խորությամբ, հավաքել մոխրատների արմատները (չայիբ և այլն), փոցխել զիգզագ փոցխով. ժամկետ 20/10—25 10-ի:
4. Պատրաստել մարգեր մեկ մետր լայնությամբ և

- 5—10 մետր յերկարությամբ յեղնելով հողամասի և ջրելու հարմարություններին:
5. Փոցիսի մարդերը, լավ հարթեցնել, ակոսներ քաշել ըստ մարդերի լայնության 10—15 սմ հեռավորության վրա, սերմերը ցանել ակոսների մեջ 2—3 սմ խորությամբ, ծածկել հողով և ջրել:
6. Մեկ հեկտարում ցանել 50—60 կիլոգրամ խնձորի կամ տանձի սեբ՝ 25 10 15/11-ի:
7. Զրել ըստ պահանջի՝ 8—10 սնդամ—25/4—1/10-ի, ըստ վորում առաջին ջուրը կատարել ցնցուղով (լեյլա) ցանելու ժամանակ:
8. Քաղհանը և փխրեցումը կատարել ջրելուց հետո, յերբ հողը քիչի յե գալիս՝ 5—6 անգամ:
9. Կատարել նոսրացում, յերբ նոր ծլած բույսերն արդեն արձակել են 3—4 տերև. հանած սածիլների արձանների ծալրերի մի յերրորդ մասը կտրել ծայրերից և տնկել շարքերի մեջ չբուսած կամ բաց մնացած տեղերը:
10. Վայրակները մարգերից հանել աշնան տերևաթափից անմիջապես հետո 25/10—15/11-ի, տեսակավորել ըստ վայրակների հաստության, չափելով վայրակի արմատային վիզը: Առաջին տեսակը՝ 5—7 միլիմետր, 2-րդ տեսակը՝ 5—6 միլիմետր և 3-րդ տեսակը՝ 3—5 միլիմետր:
11. Մեկ հեկտարից ստանալ 400000 հատ վայրակ, վորից առաջին տեսակի՝ 30 տոկոս, 2-րդ տեսակի՝ 45 տոկոս և 3-րդ տեսակի՝ 25 տոկոս:
12. Վայրակների հանելուց և տեսակավորելուց հետո պահել հողում թեք զրությամբ, ծածկելով տնկիների յերկու յերրորդ մասը հողով:

գ) Տնկարանի առաջին օտովա աշխատանքները

1. Աշնանը տնկարանի հողամասը մաքրել քարերից և պարարտացնել գոմաղբով կամ խառն աղբով, առավ ևնկ հեկտարին 40—50 տոնն (80—100 սալլ) նայած հողի կազմության ու բերրիությանը՝ 15 10—20 10-ի:
2. Հողամասը վարել 25—30 սմ խորությամբ 20/10—10/11-ի:
3. Հողամասը դարնանը փոցիսի զիգզագ փոցիսով 15 3—15 4-ի:
4. Պլանիրովկայի յինթարկել հողամասը ըստ հողատերերի ու վանդակների և պատրաստել վոտոգ/չ ցանցը 10 4—15/4-ի:
5. Տնկիները նախապատրաստել տնկման համար.
 - ա) սածիլ արված տնկիների արմատները թարմացնել, վիրավորված արմատները հեռացնել և առողջների ծայրերը կտրել:
 - բ) սածիլ չարված տնկիների արմատները կլտրել, թուլնելով 12—18 սմ, իսկ տնկիների ծայրերը կտրել 18—22 սմ յերկարության վրա, կլտրելուց անմիջապես հետո գնել ջրի մեջ և ապա նոր հանել ու տնկել:
6. Վայրակները տնկել շարքերով, շարքը շարքից 90 սմ և տնկին տնկուց՝ 35 սմ հեռավորության վրա 15/4—25/4-ի:
7. Յուրաքանչյուր որվա տնկածը նույն որը ջրել:
8. Կատարել կուլտիվացիա և քաղհան 5—6 անգամ, ջրելուց հետո, յերբ հողը քիչի յե գալիս. ժամկետ 5 5—1/10-ի:

9. Կաղմակերպել պայքար նկատվող հիվանդություններին և ֆլասատուների դեմ:
10. Նորմալ համարել յերբ տնկած վայրակների 97 տոկոսը կաշոււմ ե:

դ) Կորիզավորների ցանխար

1. Կորիզավորները ցանել անմիջապես տնկարանում աշնանը 20/10—15/11-ի, վորի հողը նախորոք պետք ե վերամշակված լինի ամուան ընթացքում:
2. Կորիզները ցանել 90 սմ լայնություն ունեցող մարգերում, կորիզը կորիզից 5—10 սմ հեռավորության և 4—5 սմ խորության վրա: Հետագայում կատարել նոսրացում, թողնելով բույսը բույսից 35 սմ հեռավորության վրա: Ավելացած տընկանյութով լրացնել չբուսած տեղերը: Այդ աշխատանքը կատարել, յերբ բույսը 3—4 տերեւանի յի գառնում, տնկելուց հետո անմիջապես ջրել: Ջրել ըստ պահանջի 8—12 անգամ, 1/4—10/9-ի:
3. Կատարել կուլտիվացիա և փխրեցում 5—6 անգամ, յերբ ջրելուց հետո հողը քեշի յի գալիս:

յե) Պատվաստում

1. Համարակալել բոլոր հողամասերն ու վանդակները:
2. Գրել, թե վորտեղ թնչ սորտեր են պատվաստելու և թնչ քանակով:
3. Մինչև պատվաստելը տնկիները մաքրել ավելորդ շիվերից 25/7—15/8-ի:
4. Մինչև պատվաստելը, 2 որ առաջ, տնկիները ջրել և պատվաստի տեղերը մաքրել թաց շորով:

5. Աչքապատվաստն սկսել ոգոստոսի 10-ից և ավարտել սպտեմբերի 10-ին:
6. Պատվաստի համար կտրել միամյա հասունացած չվերը՝
 - ա) առողջ, պողարերող ծառերից, լրիվ զարգացած բողբոջներով և ոգտագործել միայն չվի միջին մասի չքերը:
 - բ) շվերի տերևները և բիխիկները պետք ե հեռացվին անմիջապես կտրելուց հետո և թողնվին չվի վրա միայն բողբոջներն ու տերևակոթուկները:
 - գ) շվերը պահել ջրի կամ խոնավ շորի մեջ:
 - դ) շվերը կտրել յերեկոյան կամ առավոտյան հովին:
7. Պատվաստը դնել արմատավղից 3—5 սմ բարձրության վրա, փչող քամիների կողմից:
8. 15 որից հետո ստուգել չկպածները և կատարել վերապատվաստում, իսկ կպածների կապերը թուլացնել յիթե նրանք ամուր են:
9. Նորմալ ե համարվում՝ յերբ աչքապատվաստի 95 տոկոսը հնգավորների և 75 տոկոսը կորիզավորների կաշոււմ ե:
10. Աշնան աչքապատվաստների բուգը լցնել հողով՝ 1/11—15/11-ի:

զ) Տնկաբանի յերկրող տարվա խնամք

1. Վաղ գարնանը հողը հետ տալ բուգ տված տեղից, կապերն արձակել, աչքը կպած տեղից 15—20 սմ բարձրության վրա կտրել վալրի մատը սուր դանակով:

2. Անքապատվաստի դաշտում չկաած տնկիւնները վերապատվաստել անքապատվաստի և կտրոնապատվաստի միջոցով:
3. Պատվաստացու մատերը կտրել ուշ աշնանը և ձմեռվա ընթացքում պահել խոնավ հողախառն ավաղի կամ մաքուր ավաղի մեջ թեք դրությամբ՝ նկուղներում, կամ ալպիսիւնները կտրել զարնանը նախքան ծառերի հյութաշարժի սկսվելը:
4. Կրկնապատվաստը կատարել ապրիլի 10—25-ը:
5. Պատվաստը կապել յեղունկին (շիպին) նրա 7—8 սանտիմետր զառնալուն պես և մաքրել ավելորդ վայրի շվերն ու բողբոջները, թողնելով բացի պատվաստից նաև մեկ վայրի շիվ ծայրում, յեղունկը կանաչ դրության մեջ պահելու համար: Ամառվա ընթացքում պատվաստը կապել 2—3 անգամ, մաքրել վայրի շվերից 3—4 անգամ:
Մատապատվաստները կապել ցցերին (հենարաններին), ծայրում թողած շիվի ծայրը կտրել պարբերաբար:
6. Ամառվա ընթացքում կատարել 2—3 անգամ պինդիրովկա (այն է՝ կտրել մեկ տարեկան տնկիւնների ճյուղերը 5—6 սմ յերկարության վրա):
7. Զրել ըստ պահանջի, վոչ պակաս 8—10 անգամ, ըստ վորում վերջի ջուրն ավարտել սեպտեմբերին:
8. Կատարել կուլտիվացիա և քաղհան 6—8 անգամ, յերը ջրելուց հետո հողը քեշի յե գալիս:
9. Հեռացնել պատվաստի յեղունկները բոլոր տնկաբաններում 15/6—30/6-ի:

Ե) ՏՏԿԱՐԱՆԻ յԵՐՈՒՂ ՏՈՐՎԱ ԽՈՒՄԻՔ

1. Մեկ տարեկան պատվաստած տնկիւնները ձևավորել լիդերային սիստեմով գյուղատնտեսի ցուցմունքով ու ղեկավարությամբ:
2. Ձևավորումը պետք է լինի ստանդարտ ձևով: Բնի բարձրությունը 45—80 սմ, վորից հետո թողնվում է սաղարթ, ըստ վորում բնի բարձրությունը պետք է լինի՝

Դեղձենիների համար	45—50 սմ
Ծիրանենիների »	75—80 սմ
Սալորների »	55—60 սմ
Բալերի »	55—60 սմ
Կեռասների »	75—80 սմ
Խնձորների »	75—80 սմ
Տանձենիների »	65—70 սմ:

Այդ չափին չհասած կամ թույլ աճած տնկիւնները չեն ձևավորվում, այլ 5—7 սմ բարձրության վրա ընտրել ամենաուժեղ բողբոջը և թողնելով յեղունկ, ծայրերը կտրել:

3. Սաղարթ կազմելու համար ընտրել 45 աստիճանի տնկյուն ունեցող առողջ բողբոջներ, 20—35 սմ միմյանցից հեռավորության վրա, հակառակ ուղղությամբ, թողնելով հիմնական ճյուղերի համար 2—3 բողբոջ բացի լիդերից (ծայրի ճյուղը). նախած տնկենու ուժեղությանը, ապա թողնել լեղունկ լիդերը կապելու համար: Բողբոջների հեռավորությունը պետք է լինի՝

ա) ծիրանի, խնձորի, տանձենու և կեռասի համար 30—35 սմ.

բ) դեղձերի, բալերի, սալորենիների համար 20—25 սմ.

4. Հատուկ խնամք տանել սաղարթի զարգացման վրա, յեղած բոլոր ավելորդ շվերը կտրելով 4—5 սմ յերկարության վրա, կտրել նաև սաղարթի միջի ավելորդ շվերը (վորոնք աճել են ընտրված հիմնական ճյուղերի արտնքում), վորով հնարավորություն կտրվի հիմնական ճյուղերին լավ զարգանալու:
5. Զրել վոչ պակաս 5—7 անգամ. վերջի ջուրն ավարտել հոկտեմբերի վերջերին:
6. Կատարել կուլտիվացիա և քաղհան 4—5 անգամ, ջրելուց հետո, յերբ հողը քեչի յե գալիս:
7. Կաղմակերպել պայքար յերևացող հիվանդությունների և ֆնասատուների դեմ:
8. Մաքրել բները և հեռացնել սաղարթի յեղունկները՝ 15/8—25/8-ի:
9. Տնկիները հանել աշնանը տերևաթափից հետո—25/10—15/11-ի:
Իսկ յեթե տնկիներին տերևաթափը ուշանում ե, այդ դեպքում տնկիները չպետք ե հանել (տնկիները հասունացած չեն), պետք ե թողնել և գարնանը հանել տնկման համար, նախքան հյութաշարժության սկսվելը 15/3—14/4-ի:
10. Տնկիները բաց թողնել՝
ա) գարնան համար՝ 15/3—14/4-ի.
բ) աշնան » 25/10—10/11-ի, իսկ ֆնացած հանված տնկիները թաղել հողում թեք դրությամբ և պահել մինչև գարունը:
11. Տնկելու համար բաց թողնել առողջ, ուղիղ բուն ունեցող տնկիները, վորոնց սաղարթը լինի 3 հիմնական ճյուղից վոչ պակաս (հաշված նրա լիզերը

և), արմատային սիստեմը լինի փարթամ աճած և հիվանդություններից զերծ ֆնացած:

12. Մեկ հեկտարից ստանալ՝
ա) կորիզավոր մեկ տարեկան . . . 18.000 հատ
բ) հնգավոր » » 3.000 »
գ) » յերկու » 20.000 »

բ) Պեղառու ճին այգիների խնամքը

1. Այգիները ետել և չորուկները հեռացնել՝
ա) հնդավորներին 5/4—20/4-ի.
բ) կորիզավորներին՝ 5/4—15/4-ի:
Առաջացած վերքերին մածուցիկ քսել:
2. Ծառերի բուժումը կատարել՝
ա) 1-ին բուժումը՝ բորդոյան հեղուկի մեկ տոկոսային լուծույթով, խառնելով յուրաքանչյուր դուլլին 8 գրամ փարիզյան կանաչ՝ 5/4—20/4-ի:
բ) 2-րդ բուժումը՝ բորդոյան հեղուկի 0,75 տոկոսային լուծույթով, խառնելով յուրաքանչյուր դուլլին 10 գրամ փարիզյան կանաչ՝ 5/5—20/5-ի:
գ) 3-րդ բուժումը՝ բորդոյան հեղուկի մեկ տոկոսային լուծույթով խառնելով յուրաքանչյուր դուլլին 12 գրամ փարիզյան կանաչ՝ 25/5—10/6-ի:
դ) Պայքար լվիճի դեմ—12/5—20/5-ի:
յե) 5-րդ բուժումը՝ յերկաթ-արջասպի 5 տոկոսային լուծույթով, տերևաթափից անմիջապես հետո՝ 5/11—20/11-ի:

Այս բուժումը աշնանը չկատարելու դեպքում կատարել վաղ գարնանը՝ 1/3—10/3-ի:

3. Աշխատանքի ծառայությունից առաջ ծառերի բները մաքրել փտած կեղևներից և այլ մնացորդներից, խնամքով հավաքել և այրել այգիպիտաները. նույնպես հավաքել և այրել ծառերի տակը թափված տերևներն ու այլ որդանական մնացորդները:
4. Աշխատանքի վաղ դարձանը կատարել ծառերի բների շուրջը փորելու աշխատանքները:
5. Այգիները ջրել 5—6 անգամ և պարբերաբար կտատարել փրբեցում ծառերի շուրջը:
6. Ամառվա ընթացքում պտղով ծանրաբեռնված ծառերին նեցուկ տալ:
7. Չորացած ծառերի տեղը լրացնել նոր ծառերով, միաժամանակ կատարել պատվաստում և ձերացած ծառերի յերիտասարդացում:
8. Ագրոտոմների ղեկավարությամբ ու ցուցմունքներով կատարել նորատունկ ծառերի ձևավորումը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0276917

226

15049